

VII. ÜNİTE: KÜRESEL BAĞLANTILAR DERS NOTLARI

KOMŞULARIMIZ VE KARDEŞLERİMİZ

Ülkeler arasında **kültürel, sosyal, siyasi** ve **ekonomik ilişkiler** vardır. Ülkeler birbirleriyle olan ilişkilerini belirledikleri dış politika esaslarına göre yürütürler. Ülkemiz **Mustafa Kemal Atatürk**, önderliğinde belirlediği dış politika ilkeleri şunlardır:

Devletlerin eşitliği: Uluslararası ilişkilerde devletlerin siyasi olarak eşit olması.

Komşu devletlerle barış içinde yaşama: Komşularımızla ve bütün devletlerle iyi geçinmek.

Karşılıklılık (mütekabiliyet): Uluslararası ilişkilerde karşılıklı güven ve saygıyı hedef tutmak.

Yurtta barış dünyada barış: Yurtta ve dünyada barış ortamına katkıda bulunmak.

Tam bağımsızlık: Millî sınırlar içinde bağımsız yaşamak.

Ülkemiz dünya barışına katkı sağlamak amacıyla 1. Dünya Savaşı'nın ardından **Milletler Cemiyeti** ve 2. Dünya Savaşı'ndan sonra ise **Birleşmiş Milletler'e** üye olmuştur.

1934 yılında Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile **Balkan Antantı**, 1937 yılında Türkiye, İran, Irak ve Afganistan ile **Sadabat Paktı'nı** imzalamıştır. Böylece Türkiye hem doğu sınırı hem de batı sınırının güvenliği ve iş birliği için önemli adımlar atmıştır.

Türkler dünyanın birçok yerinde devlet kurmuştur. **Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB)** dağılmasıyla birlikte Orta

Asya ve Kafkasya'da birçok devlet bağımsızlığını ilan etmiştir. SSCB'nin çatısı altında yaşayan soydaşlarımız da bağımsızlıklarını ilan ederek kendi devletlerini kurmuştur. Bu devletler, Türk Cumhuriyetleri olarak adlandırılmaktadır. Bunlar: Azerbaycan, Türkmenistan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan. Bu devletleri tanıyan ilk devlet Türkiye Cumhuriyeti' olmuştur.

Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY): TÜRKSOY Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan,

TÜRKSOY halklarının birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlamak, kültür ve sanatının korunması, yeniden canlandırılması ve gelişmesi yönünde faaliyette bulunmaktadır. Resmî dili Türkçe, yönetim merkezi Ankara'dır.

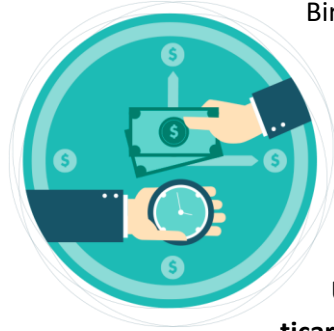
Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA): Başta Türk dilinin konuşulduğu ülkeler ve komşu ülkelerle ticari, sosyal ve kültürel iş birliği fırsatlarını araştırmaktadır.

Ülkemiz **barışçıl dış politikasını** sınır komşuları ile de devam ettirmektedir. Sınır komşumuz olan devletler; Yunanistan, Bulgaristan, Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan'a bağlı Nahcivan Özerk Cumhuriyeti, İran, Irak ve Suriye'dir. Komşumuz olan devletlerle kültürel, sosyal ve ticari ilişkilerimiz oldukça fazladır. Ülkemizde sınır illerimizde bulunan gümrük kapılarındaki hareketlilik, illerimizin ekonomisini ve kültürünü olumlu yönde etkilemektedir. Bu durum, Türkiye'nin komşu ülkelerle yürüttüğü barışçıl politikanın bir sonucudur.

Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi, Türkiye ve Kazakistan Cumhuriyetlerinin özerk statüye sahip, ortak devlet üniversitesidir. İki ülke hükümetleri arasında, Türkistan şehrinde Uluslararası Ahmet Yesevi Türk-Kazak Üniversitesi 31 Ekim 1992 yılında kurulmuştur. Üniversitenin temel görevi, “Orta Asya'nın ilim ve kültür merkezi olan tarihî Türkistan şehrini kalkındırmak” olarak belirlenmiştir. Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkiye ile Kazakistan arasında kültür köprüsü görevi yapmaktadır.

TİCARİ İLİŞKİLERİMİZ

İnsanlar ihtiyaçları olan tüm ürünleri kendileri üretemez, bazılarını başka insanlardan satın alır. Ülkeler de insanlar gibi üretemedikleri ürünleri başka ülkelere alır, ihtiyacından fazla üretilen ürünleri ise başka ülkelere **satarlar**.

Bir ürünün ya da hizmetin alınması veya satılması işlemine **ticaret** adı verilir.

Ülke sınırları içerisinde yapılan ticarete **iç ticaret** denir.

Örnek: Adana’da üretilen portakalın Erzurum’da satılması.

Ülkeler arasında yapılan ticaret **dış ticaret** olarak adlandırılır.

Örnek: Türkiye’de üretilen kayısının Almanya’ya satılması.

Ticaret kendi içerisinde **ithalat ve ihracat** olmak üzere ikiye ayrılır.

Bir ürünün veya hizmetin başka bir ülkeden alınmasına **ithalat (dış alım)** denir.

En çok ithalat yaptığımız ilk beş ülke Rusya, Çin, Almanya, ABD ve İtalya’dır.

İthal ettiğimiz ürünler: Kimyasal ürünler, motorlu kara taşıtları, petrol ürünleri, doğal gaz, elektrikli makine ve cihazlar, optik araçlar, haberleşme teçhizat ve cihazları, tıbbi aletler, kahve, kakao, tropikal ürünler (muz, ananas, mango vb.), yolcu uçağı, otomotiv ürünleri, ilaç tıbbi malzemeler

Ülkelerin ürettiği ürün ve hizmetleri başka ülkelere satması ise **ihracat** olarak adlandırılır.

En çok ihracat yaptığımız ilk beş ülke ise Almanya, İngiltere, ABD, İtalya ve İspanya’dır.

İhraç ettiğimiz ürünler: Halı, pamuk ipliğı ve hazır giyim gibi tekstil ürünleri, sebze ve meyveler, fındık, çay, kuru incir, zeytinyağı, hayvancılık ürünleri (yumurta, canlı hayvan, deri, yün vb.) cam, porselen, bor, deri ürünleri, otomotiv ürünleri, yedek parça, beyaz eşya ve çeşitli makineler yer alır.

Ülke ekonomisinin kalkınmasında ihracat önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle ihracatın **artırılması**, ithalatın **azaltılması** hedeflenir.

Türkiye’nin dışarıdan aldığı ürünler, sattıklarından daha fazladır. Bu durum ülke ekonomisini **olumsuz** etkilemektedir.

Bu noktada tüketimin içindeki bireyler olarak alışverişlerimizde ülke içinde üretilen yerli malı ürünleri tüketmemiz ve aynı zamanda millî üretime katkıda bulunmamız ülkemizin gelişmesi açısından önemlidir.

İhracatın ithalattan fazla olması o ülkenin ekonomik gelişmişliğinin bir göstergesidir.

LİDER TÜRKİYE

Türkiye, Atatürk Dönemi'nde "**Yurtta barış dünyada barış!**" ilkesini esas alan barışçı bir politika izlemiştir. Günümüzde de bu politikanın devamı olacak şekilde komşularıyla iyi ilişkiler kuran, dünya barışına önem veren ve birçok yönden gelişmeye açık bir dış politika izlenmektedir.

Bir ülke, coğrafi konumundan dolayı elde ettiği ekonomik, siyasi, askeri ve kültürel güçle dış siyasetini oluşturup yönlendirilebilir. Buna

bir ülkenin **jeopolitik konumu** denir.

- Ülkemiz Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarının birbirine yaklaştığı yerde bir köprü görevi görmektedir.
- Ülkemiz bulunduğu konum itibarıyla petrol ve doğal gaz zengini Orta Doğu ülkeleri ile Avrupa'daki tüketici pazarları arasında **stratejik** bir konuma sahiptir.
- Ülkemiz **Çanakkale** ve **İstanbul Boğazına** sahiptir.
- Tarihi mekan ve doğal güzellikler bakımından zengindir.
- Ülkemiz üç tarafı denizlerle çevrili ılıman bir iklime sahiptir.
- Ülkemiz yer altı ve yer üstü kaynakları bakımından zengindir.
- Ülkemiz su kaynakları ve verimli topraklara sahiptir.
- Ülkemiz askeri güç bakımından da dünyanın **sayılı ülkeleri** arasında yer almaktadır.

Türkiye, siyasi, askerî, ekonomik ve kültürel özelliklerine bağlı olarak uluslararası alanda birçok rol üstlenmektedir. Ülkemiz, dünya barışını, güvenliğini korumak ve uluslararası ekonomik, askerî,

toplumsal ve **kültürel iş birliği** oluşturmak amacıyla birçok uluslararası kuruluşa katılmıştır.

Türkiye'nin üye olduğu bazı uluslararası kuruluşlar:

- Birleşmiş Milletler (BM)
- Avrupa Konseyi (AK)
- Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO)
- Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü
- Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı (AGİT)
- Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)
- Karadeniz Ekonomik İş Birliği Örgütü (KEİ)

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin katıldığı uluslararası barışı destekleme harekâtlarından bazıları:

- Kore Savaşı
- BM Irak-Kuveyt Askerî Gözlem Grubu
- Somali'deki BM Harekâtı
- Bosna Hersek BM Koruma Kuvveti

Türkiye'nin üzerinden geçen bazı petrol ve doğal gaz boru hatları:

- Bakü-Tiflis-Ceyhan Petrol Boru Hattı
- Kerkük- Yumurtalık Petrol Boru Hattı
- İran-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattı
- Samsun- Ceyhan Petrol Boru Hattı

Ülkemizde her yıl birçok alanda sayısız uluslararası festivaller, fuarlar, kültür, sanat ve spor etkinlikleri düzenlenmektedir. Farklı milletlerden ve kültürlerden insanlar, düzenlenen bu uluslararası etkinliklere katılmaktadırlar. Bu etkinliklerde katılımcılar birbirleriyle kaynaşmakta, karşılıklı bilgi alışverişinde bulunmakta ve yeni projelerin temellerini atma olanağı bulmaktadırlar.

KÜLTÜRÜMÜZE SAHİP ÇIKALIM

Kültür, bir toplumu diğer toplumlardan farklı kılan, geçmişten beri değişerek devam eden, kendine özgü sanatı, inançları, örf ve âdetleri, anlayış ve davranışları ile onun kimliğini oluşturan yaşayış ve düşünüş tarzıdır

Popüler Kültür: Belli bir dönem için geçerli olan, hızlı üretilen ve hızlı tüketilen kültürel öğelerin bütününe popüler kültür denir.

Temel mantığı **“kullan at”** olan popüler kültür öğelerine, dönemsel olarak ortaya çıkan, çok satan, tüketildikten sonra da ortadan kaybolan her şey girer.

Örnek olarak bir dönem tüm dünyada özellikle gençler arasında sıkça dinlenen bir şarkı tüketilmiş ve ortadan kaybolmuş, onun yerini başka şarkılar almıştır. Bu durum, yiyecek, giyecek, eğlence vb. yaşamımızın içerisindeki tüm alanlarda geçerlidir.

Popüler kültürün toplumu etkilemesinde en etkili araç medyadır. **Popüler kültür, televizyon, Genel Ağ, gazete vb.** medya araçları yoluyla toplum yaşamı içerisine yerleştirilmeye çalışılmaktadır.

Medya aracılığı ile bizlere ulaşan oyunlar, komik videolar, İnternet fenomeni diye adlandırılan kişiler ve süper kahramanlı filmler, popüler kültür öğelerindendir.

Popüler kültürün toplum üzerindeki etkileri olumlu ve olumsuz olabilir. Popüler kültür, insanların bir araya gelmelerine, haklarını aramalarına, sosyalleşmelerine kısacası toplumsal birlik ve beraberliğe katkı sağlayabilir. Bunun yanı sıra popüler kültür, **fastfood** olarak adlandırılan hazır yiyeceklerin bol miktarda tüketilmesine yol açarak insanları **sağlıksız** beslenmeye yönlerebilir. Ayrıca insanlarda, ihtiyaçları olmadığı halde çizgi roman veya çizgi film karakterlerinin basılı olduğu eşyaları alma isteği uyandırabilir. Popüler kültürün etkisiyle kullandığımız yabancı sözcükler, dilimizin yani Türkçemizin bozulmasına yol açabilir. İnsanların, insan sağlığını olumsuz yönde etkileyen ekran bağımlısı olmaları da popüler kültürün olumsuz etkileri arasında sayılabilir.

Kısacası popüler kültürün **olumlu ve olumsuz etkileri** konusunda bilinçli olabilirsek onun olumlu yönlerinden yararlanabilir; olumsuz yönlerinin bize ve kültürümüze zarar vermesine izin vermemiş oluruz.

Halkın gündelik hayatını yansıtmayan popüler kültür, insanların, tek tip, gelip geçici, sanal popüler ürünleri tüketmelerini; yani yiyerek, içerek, takarak, kullanarak, giyerek, giderek vb. kalıplaşmış bir yaşam tarzına katılmalarını istemektedir.

Sonuç olarak popüler kültürün bizi olumsuz yönde etkilemesinin önüne geçmenin yolu iyi bir medya okuryazarı olmak ve bizi **“biz”** yapan **kültürel değerlerimize sahip çıkıp** onları yaşamaktır. Popüler kültürün sanal ve gelip geçici, millî kültürümüzün ise gerçek ve kalıcı olduğu bilincinde bireyler olarak hayata katılmamız gerekmektedir.